

Domov>Zakonodaja in sodna praksa>Nacionalno pravo

Nacionalno pravo

Slovenija

Na tej strani so navedene informacije o pravnem sistemu v Sloveniji.

Pravni viri**Vrste pravnih aktov – opis**

Abstraktni pravni predpisi v pravnem sistemu Republike Slovenije se sprejemajo na državni in lokalni ravni. Pravni akti na državni ravni so ustava, zakoni in podzakonski akti, ki se delijo na dve glavni kategoriji, tj. uredbe in pravilnike.

Občinski sveti sprejemajo zlasti odloke.

Pravni sistem v Sloveniji ne priznava sodne prakse kot obveznega pravnega vira, kar pomeni, da odločbe višjih sodišč nižjih sodišč formalno ne zavezujejo. Vendar nižja sodišča pogosto upoštevajo in spoštujejo sodno prakso višjih sodišč in vrhovnega sodišča.

Vrhovno sodišče lahko na občni seji sprejema **načelna pravna mnenja** o vprašanih, ki so pomembna za enotno uporabo zakonov. V skladu z Zakonom o sodiščih so navedena načelna pravna mnenja zavezujoča le za senate vrhovnega sodišča in se lahko spremenijo le na novi občni seji. Vendar nižja sodišča pogosto upoštevajo načelna pravna mnenja, pri čemer vrhovno sodišče v svoji sodni praksi zahteva ustrezno upoštevanje stranke, ki se sklicuje na že sprejeto pravno mnenje o zadevnem vprašanju.

Zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki so zavezujoče za Slovenijo (kot je določeno v členu 8 ustave). Ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe je treba uporabljati neposredno. Stališče slovenskega ustavnega sodišča je, da mednarodne pogodbe v hierarhiji pravnih aktov zasedajo višje mesto kot zakonske določbe. Ratificirane mednarodne pogodbe so vključene v notranji pravni sistem, s čimer ustvarjajo pravice in obveznosti za fizične in pravne osebe v državi (če so neposredno izvršljive).

Slovenski pravni sistem spada v kontinentalno pravno skupino in je sistem civilnega prava, kar pomeni, da običajno pravo kot tako ni del pravnega sistema. Vendar slovenska zakonodaja običajno pravo do neke mere priznava. V skladu s členom 12 Obligacijskega zakonika, ki ureja pogodbeno razmerja med fizičnimi in pravnimi osebami, se na primer v obligacijskih razmerjih gospodarskih subjektov za presojo potrebnih ravnanj in njihovih učinkov upoštevajo poslovni običaji, uzance in praksa, vzpostavljena med strankama.

Sodnik je pri opravljanju sodniške funkcije vezan na ustavo, zakone, splošna načela mednarodnega prava ter ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe. Zakon o sodiščih določa, da mora sodnik v primeru, če se civilnopravna zadeva ne da rešiti na temelju veljavnih predpisov, upoštevati predpise, ki urejajo podobne primere. Če je rešitev zadeve kljub temu pravno dvomljiva, mora odločiti v skladu s splošnimi načeli pravnega reda v državi. Pri tem mora ravnati v skladu s pravnim izročilom in utrjenimi spoznanji pravne vede. Sodnik mora vselej ravnati tako, kot bi imel pred seboj nedoločeno število primerov iste vrste.

Hierarhija predpisov

Vsi pravni predpisi morajo biti v skladu z ustavo. Zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki so zavezujoče za Slovenijo (kot je določeno v odstavku 1 člena 8 ustave). Poleg tega morajo biti podzakonski akti in občinski odloki v skladu z zakoni.

Splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil morajo biti v skladu z ustavo, zakoni in podzakonskimi akti.

Posamični akti ter dejanja državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil morajo temeljiti na sprejetem zakonu ali zakonitem predpisu.

V zvezi s primarnostjo prava Evropske unije ustava zagotavlja podlago za sprejetje primarnosti prava Evropske unije v slovenskem pravnem sistemu, tako da določa, da je treba pravne akte in odločitve, sprejete v okviru mednarodnih organizacij, na katere je Slovenija prenesla izvrševanje dela svojih suverenih pravic (v tem primeru Evropske unije), uporabljati v Sloveniji v skladu s pravno ureditvijo teh organizacij.

Institucionalni okvir**Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov**

Zakone sprejema spodnji dom slovenskega dvodomnega parlamenta, tj. **državni zbor**. Državni zbor v skladu s členoma 80 in 81 ustave sestavlja 90 poslancev, ki zastopajo državljane Slovenije. Osemindeset poslancev je izvoljenih s splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem. Poslanca italijanske in madžarske narodne skupnosti morajo v državni zbor vedno izvoliti člani navedenih skupnosti. Državni zbor se voli za štiri leta.

Uredbe izdaja **vlada**, medtem ko **pravilnike** izdajajo **posamezni ministri** vlade. Vlado v skladu s členi 110–119 ustave sestavljajo predsednik in ministri. Vlada in posamezni ministri so v okviru svojih pristojnosti samostojni ter odgovarjajo državnemu zboru, ki jih lahko obtoži (pred ustavnim sodiščem), izglasuje nezaupnico ali jih razreši na podlagi interpelacije. Predsednika vlade izvoli državni zbor, potem pa predsednik vlade predlaga ministre, ki jih državni zbor imenuje (in razrešuje).

Ustavno sodišče ima bistveno vlogo v institucionalnem okviru, ker lahko razveljavi zakone, podzakonske akte in občinske odloke, za katere meni, da so protiuslavni. Poleg tega izdaja mnenja o ustavnosti mednarodnih pogodb in odloča o posameznih ustavnih pritožbah državljanov, ki jih je mogoče vložiti po tem, ko so bila izčrpana vsa druga pravna sredstva.

Občinske odloke sprejemajo občinski ali mestni sveti, ki jih neposredno izvolijo prebivalci občine.

Postopek odločanja

Sprejetje zakonov lahko državnemu zboru predlagajo vlada, vsak poslanec državnega zbora, zgornji dom parlamenta, tj. državni svet, in pet tisoč volivcev. Redni zakonodajni postopek v državnem zboru je v skladu z njegovim poslovnikom sestavljen iz treh obravnav predloga zakona.

Poleg tega je v poslovniku predviden nujni zakonodajni postopek. Državni zbor lahko v skladu s členom 86 sprejme odločitev, če je navzoča večina poslancev in če zakon sprejme večina navzočih poslancev, razen kadar je določena drugačna večina. Državni svet lahko vložijo veto na sprejet zakon, pri čemer lahko državni zbor takšen veto zavrne z večino vseh poslancev.

Zakonodajni referendum (kot je določen v členu 90 ustave) ureja Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi, razpiše pa ga lahko državni zbor na svojo pobudo ali na zahtevo državnega sveta, tretjine poslancev ali štirideset tisoč volivcev. Volivci lahko zakon, ki ga je sprejel državni zbor, potrdijo ali zavrnejo, preden ga razglasi **predsednik republike**.

Predsednik republike mora razglasiti sprejet zakon v osmih dneh po njegovem sprejetju. Vse predpise je treba v skladu s členom 154 ustave objaviti, preden lahko začnejo veljati. Predpisi, ki jih sprejmejo državni organi, so objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije, medtem ko so odloki in drugi občinski predpisi objavljeni v občinskih listih.

Sprememba ustave poteka po posebnem postopku, ki je predpisan v Ustavi. Predlog za spremembo ustave lahko da 20 poslancev Državnega zbora, vlada ali 30.000 volivcev. O samem predlogu odloča DZ z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev, sama sprememba pa je izglasovana, če je zanjo glasovala dvotretjinska večina vseh poslancev. Ustava v 87. členu določa, da pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb lahko določa Državni zbor RS samo z zakonom.

Uredbe EU in odločbe izdane s strani institucij EU so v Republiki Sloveniji neposredno uporabljive. Za njihovo veljavo ni potrebna ratifikacija in objava v uradnem listu RS.

Mednarodne pogodbe, katerih podpisnica je RS, stopijo v veljavo potem, ko jih ratificira državni zbor po prilagojenem postopku. Mednarodne pogodbe se ratificirajo s sprejemom zakona, ki ga predlaga vlada. Zakon o ratifikaciji mednarodne pogodbe je sprejet, če zanj glasuje večina opredeljenih glasov navzočih poslancev, kadar ni z ustavo ali zakonom drugače določeno.

Pravne zbirke podatkov

Pravno-informacijski sistem – PIS

Pravno-informacijski sistem – register predpisov Republike Slovenije, je povezan z zbirko predpisov drugih državnih organov in Uradnim listom.

Zakonodaja državnega zbora

Zbirka podatkov o **zakonodaji državnega zbora** vsebuje besedila vseh zakonov in drugih aktov, ki jih obravnava državni zbor. Ta besedila vključujejo:

prečiščena besedila zakonov – uradno prečiščena besedila zakonov, sprejetih po 29. novembru 2002 in objavljenih v Uradnem listu Republike Slovenije, in neuradno prečiščena besedila od 17. junija 2007;

sprejete zakone – zakoni, ki jih je sprejel državni zbor in ki so bili objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije od osamosvojitve 25. junija 1991;

sprejete akte – akti, ki jih je sprejel državni zbor in ki so bili objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije od 28. novembra 1996;

predloge zakonov – predlogi zakonov, predloženi v razpravo v tekočem mandatu državnega zbora (zbirka podatkov vsebuje tudi sprejete predloge zakonov, ki še niso objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije);

obravnav zakonov (konec postopka) – arhiv vseh obravnav zakonov, predloženih v razpravo v državnem zboru po 28. novembru 1996;

predloge aktov – predlogi aktov, predloženi v razpravo v tekočem mandatu državnega zbora (zbirka podatkov vsebuje tudi sprejete predloge aktov, ki še niso objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije);

obravnav aktov (konec postopka) – arhiv vseh obravnav aktov, predloženih v razpravo v državnem zboru po 28. novembru 1996;

predloge odlokov – predlogi odlokov, predloženi v razpravo v tekočem mandatu državnega zbora (zbirka podatkov vsebuje tudi sprejete predloge odlokov, ki še niso objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije);

obravnav odlokov (konec postopka) – arhiv vseh obravnav odlokov, predloženih v razpravo v državnem zboru po 28. novembru 1996;

Uradni list Republike Slovenije

V **Uradnem listu Republike Slovenije** so uradno objavljeni vsi nacionalni predpisi. Vsi dokumenti so objavljeni na spletu.

Sorodne povezave

[zakonodaja državnega zbora](#)

[pravno informacijski sistem](#)

[Uradni list Republike Slovenije](#)

Zadnja posodobitev: 23/10/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.